

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. II. Actiones externæ non censentur multiplicari, in ordine ad Confessionem, per repetitionem actus interni, quamdiu prioris efficacitas permanet in aliquo libero effectu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

tribus homicidiis potest facere unum tantum, ita ut sufficiat dicere in Confessione: Pugnavi & occidi; cur simili modo unus congressus cum femina, id est, una cubatio cum ipsa per totam noctem, non possit facere, ut plures fornicationes, eo tempore commissa, unam tantum constituent fornicationem, adeo ut sufficiat dicere: Cubavi tota nocte cum muliere, & fui fornicatus?

Immo cur non debeat hoc dici, si verum est, quod Aliqui docent; Sacerdotem, qui successivè audit plures Confessiones in peccato mortali, solum peccare unico peccato, & satisfacere dicendo: *Audivi Confessionem in peccato mortali?* An fortè disparitas est; quod omnes hæ actiones contineant irrevocentiam contra eundem Deum & Christum, cujus Sacramentum indignè tractatur? Vel fortassis actus audiendi Confessiones, accipiunt majorem unitatem ex fine & intentione agentis, qui sedet in eo loco ad audiendas Confessiones subditorum?

29. An sit eadem ratio ritum Absolutionum in statu peccati.

Sanè etiam tres illæ fornicationes sunt unitæ ex fine & intentione agentis, qui se posuit in lecto, ut totâ nocte exerceret turpia. Et per illas non laeditur (si tamen laeditur) nisi jus unius feminae. Et quamvis cum tribus consentientibus peccaret & sic ter peccaret contra virtutem castitatis, adhuc in rigore illæ tres fornicationes solum essent contra jus unius personæ, nempe Dei. Porrò cur fornicator iste magis ter peccet contra castitatem, quàm Sacerdos in casu proposito ter contra virtutem Religionis, quæ exigit dignam tractationem Sacramenti? Quod ergo de tali fornicatore dixeris, etiam dicito de tali Sacerdote, nisi aliam invenieris disparitatem.

Et quia ego aliam sufficientem non invenio, dico, in utroque casu committi multiplex peccatum, ut tale in Confessione explicandum. Profectò non sunt magis disparatæ tres fornicationes, quæ immediatè sibi, mutuo succedunt in eodem loco ad hoc preparato cum eadem vel diversa persona, quàm tres Absolutiones, quæ immediatè impenduntur in eodem loco tribus diversis personis.

30. An etiam plurium distributionum Eucharistiæ?

Forfan nec magis disparatæ, quàm plures distributiones Eucharistiæ in eodem loco & tempore, quidquid Aliqui in contrarium clament, assignantes disparitatem; quoniam omnes Communiones judicantur per modum unius convivii aut prandii, uti quando multi assident eidem mensæ, dicuntur facere unum prandium: ideo qui eis ministraret carnes die prohibito, sufficienter explicaret suum peccatum, si diceret: *Dedi ad mensam convivis carnes.* Ita Arriaga hinc disp. 34. n. 22.

Arriaga.

Respondeo: sicuti omnes Communiones judicantur per modum unius convivii aut prandii; ita omnes illæ fornicationes judicantur per modum unius generationis, quan-

do sunt inter easdem personas; & tamen non propterea habent sufficientem unitatem in ordine ad Confessionem.

Respondeo II. & quaro, si caupo postquam semel apposuit carnes suis hospitibus, his recedentibus, & aliis adventantibus rursus alias carnes apponeret, cum possit & deberet non apponere, satisfaceret dicendo: *Dedi ad mensam hospitibus carnes?* Quis non videat ibi esse diversâ convivii seu prandia? Quid si in primo cubiculo sit primum convivium, in secundo cubiculo secundum, in tertio cubiculo tertium, putas quia caupo, apponens in singulis convivii carnes, tantum peccet unico peccato? Ergò similiter Sacerdos peccator distribuens huic Communionem, & hoc recedente, alteri accedenti, videtur committere non unum, sed plura peccata; quia singula Communiones sunt quasi singula convivii (ut sic dicam) id est, distinctæ appositiones Corporis Christi, quæ possent & deberent omitti.

Dices: si quis in eodem colloquio, uno iracundiæ calore aut obstinatione, eandem rem pluribus falsis juramentis confirmet, vel plures blasphemias dicat, sufficit in Confessione se accusare, quod juraverit falsè & blasphemaverit, non dicendo quoties, ergò &c.

Respondet Arriaga suprà n. 23. sibi non videri adeò facilè explicatu, cur tres copulæ ordine cum una femina, etiam in eodem luxurie calore, debeant censi tria peccata; & tamen tria juramenta falsa non debeant dici tria peccata, estò facta fuerint in eodem calore iracundiæ. Debet tamen (inquit ille) responderi, juramenta illa, eò quod cadant supra eandem virtutem, & ordinentur ad unum quid, ad suadendam scilicet præsentibus eam abstinentiam, non censi moraliter distincta: copulæ autem ex se sunt planè disparatæ, nec ad unum quid ordinantur.

Sed contra: Etiam copulæ possunt ad unum quid ordinari, scilicet ad unam prolem generandam; ergò nulla disparitas. Et dato, quòd esset aliqua levissima disparitas inter illos casus, valde dubium est (inquit prædictus Auctor) utrùm Christus Dominus fuerit contentus eâ tam levi disparitate, ut in uno casu non petierit in Confessione dici ea tria juramenta; petierit autem dici eas tres copulas. Certè (prosequitur) nisi ob extrinsecam auctoritatem Doctorum, ego in multis ex præcedentibus casibus, in quibus diximus non esse necessarium explicare eum physicum numerum actuum, omnino dicerem esse obligationem. Hæc ille. Queris, qui sint isti casus præcedentes? Consule prætorum Auctorem disp. 34. sect. 4. & festinè cognosces.

Firmè tene & nullatenus dubites, ad continuat-

continuatio-
narum, suffi-
cientis actionis
illa actiones
nentur, nequ-
tiam, sed fo-
intentione oc-
preparat enfe-
communem &
interna voluti-
equidem unum
omnes illæ ac-
Confessione si-
Ratio est:
manet in aliquo
aliquo exteriori
liberè procedi
alio actû. Sicut
est unica mali
actibus exteriori-
illius voluntati
nisi quatenus
luntatem ordi-
Eimverò
cit unum pecc-
actum humanum
quamvis form-
equidem virtu-
cit, ut homo
care; & conf-
actum intern-
consummantur
tantum durat
sed etiam mora-
actualis peccati
clusionis, quæ
cultatem.
Controvertit-
dum, quando
actiones, nul-
voluntate, inte-
præposito qua-
incidat in am-
disparatis loqu-
aliquam aliam
fleat &c. & p-
& pergat in o-
sentiant esse pl-
claranda; quod
Alii censent
nihilò reputari
illa peccata: q-
cui placet hæc
n. 28.) in form-
quiescere judic-
deinde exequi-
stem &c. ut in
ipso, quòd pos-
tur moraliter
sanè Sacerdos
nem celebrandi

probatio.

Aliter tene-
por cum
essentia fa-
et unum
peccatum.

33. Quod si
intendit
quod
actiones ex-
terna inter-
impungunt.

Arriaga
ceteri illas
dubites in-
medias
pro nihilò
peccati.

sect. II. De Distinct. numerica Peccator. Concl. 2. 817

continuationem seu unionem actionum exte-
narum, sufficere immediatam successionem
unius actionis post aliam, dummodò omnes
illæ actiones ad unum aliquem finem ordi-
nentur, neque ex se specialem habeant mali-
tiam, sed solum ex illo fine; v. g. aliquis ex
intentione occidendi inimicum surgit de lecto,
preparat enssem, domo egreditur &c. juxta
communem & verissimam sententiam, estò
internæ volitiones aliquando interrumpantur;
equidem unum censetur peccatum, neque
omnes illæ actiones externæ particulatim in
Confessione sunt explicandæ.

Ratio est: quia prior voluntas virtualiter
manet in aliquo libero effectu, scilicet in actu
aliquo exteriori, qui ab illa prima voluntate
liberè procedit vel immediatè, vel mediante
alio actu. Sicut ergò in illa prima voluntate
est unica malitia; ita pariter in omnibus illis
actibus exterioribus, qui sunt effectus liberi
illius voluntatis, & in se non habent malitiam,
nisi quatenus ad finem malum per talem vo-
luntatem ordinantur.

Enimverò actus interior cum exteriori fa-
cit unum peccatum, siue componit unum
actum humanum quasi ex materia & forma: &
quamvis formalis voluntas aliquando cesset,
equidem virtualis semper permanet, quæ suffi-
cit, ut homo dicatur pro tunc actualiter pec-
care; & consequenter sufficit ad unitatem
actuum interiorum, qui in exteriori actu
consummantur. Etenim actus exterior non
tantùm durat tunc in ratione actionis physice,
sed etiam moralis; per consequens in ratione
actualis peccati. Atque hæc sit probatio Con-
clusionis, quæ sic intellecta nullam habet diffi-
cultatem.

Controvertitur autem primò, quid sentien-
dum, quando illæ actiones externæ per alias
actiones, nullo modo dependentes à priori
voluntate, interrumpuntur: v. g. si in casu su-
prà posito quærens inimicum, ut eum occidat,
incidat in amicum, & cum eo de aliis rebus
disparatis loquatur; nonnihil quiescat, si ad
aliquam aliam rem curiosè considerandam de-
flectat &c. & postmodùm repetat voluntatem,
& pergat in quærendo: tunc quippe Multi
sentiant esse plura peccata in Confessione de-
claranda; quod indubiè tutius est.

Alii censent, illas actiones intermedias pro
nihilò reputari in ordine ad discontinuanda
illa peccata: quòd maximè (inquit Arriaga,
cui placet hæc sententia disp. 43. de Vitiis
n. 28.) in somno locum habet; ipsum enim
quiescere iudicatur deservire, ut meliùs possit
deinde exequi intentum, id est, quærere hos-
stem &c. ut in eo, qui peregrinatur: eo enim
ipso, quòd post somnum iter arripit, censetur
moraliter manere in priori voluntate. Et
sanè Sacerdos non interruptit suam volitio-
nem celebrandi, estò in via nonnihil detinea-

tur, interrogando obvium amicum, quomo-
dò valeat, & quid novi audiatur. Hæc ille.

Verùm cum hac limitatione: si mora inter-
media seu interruptio non sit nimis magna.
V. g. discessit ut hostem quæreret, detine-
tur in via in aliqua civitate curiositatis gra-
tià per duos, tres dies, ut quæ ibi digna sunt
visu intueatur, quo tempore vix recordatur
inimici: certè (inquit) moraliter ille jam
censetur discontinuasse eam priorem volitio-
nem. Unde quando deinde voluntatem occi-
dendi resumit, censetur jam secundùm pecca-
tum admittere.

Sed & hoc Aliqui negant: nam (inquit) ^{Sed & hoc}
saltem habitualiter in ea voluntate priori ma- ^{Aliqui ne-}
net tunc homo ille. Hæc tamen extensio (in- ^{gant,}
quit Arriaga n. 29.) nimis magna videtur mor-
raliter loquendo; & fieret indè, si homo se-
mèl decerneret inimicum occidere, cum pri-
mùm eum inveniret, & per annum aut annos
repeteret aliquoties eam voluntatem, unicùm
tantùm reputandum peccatum, eò quòd habi-
tualiter semper in ea volitione permanferit;
quod hæud dubiè absurdum est & contra com-
munem modum loquendi. Ita præfatus Auctor.

Rogas, quid ego sentiam? Planè consen-
tio, solam habitualement voluntatem non suffi-
cere, ut opera externa quantumcumquè inter-
rupta uniantur & continent unum aliquod
peccatùm in Confessione explicandum. Fundo
peccatùm in Confessione explicandum. Fundo
me cum Arriaga in comuni modo loquen-
di: quis enim dixerit unum peccatum, invi-
tationem hodiernam fœminæ ad copulam car-
nalem, & invitationem post 10. aut 20. annos
ad eandem copulam, estò talis homo num-
quam intereà revocaverit animum internum?

Dico secundò: Non requiritur actualis vo-
luntas, sed sufficit voluntas virtualis, ut patet
ex probatione Conclusionis; siquidem tunc
manet voluntas virtualiter, quando existit ali-
quis liber effectus prioris voluntatis, non jam
ampliùs actualiter existentis. Sicuti autem vo-
luntas virtualis sufficit ad conficiendum Sacra-
mentum, ad celebrandum contractum, ad me-
rendum & demerendum; quidni itidem suffi-
ciat, ad continuandum unum peccatum, seu
ex pluribus actionibus physice distinctis unum
moraliter constituendum peccatùm?

Sed numquid saltem voluntas virtualis re-
quiritur? Affirmationi videri posset obstar
communis sensus fidelium, & communis mo-
dus loquendi. Sic appellamus (inquit Dica-
stillo disp. 9. n. 65.) unam conversationem &
confabulationem, etiamsi dormiat quis parùm
inter confabulandum cum amafia; & non de-
bet eam confiteri ut duas. Sic unum actum
eleëmofynæ pascendi captivos in carcere, li-
cèt quis interrumpat ministerium, ibi collo-
quando cum amico, & paulò post redeat. Sic
una comestio dicitur aut prandium, licèt sur-
gat mercator ex mensa, ad expediendum

M m m m 2 empta-

34. si interrup-
tio non sit
nimis mag-
na.

35. Sed & hoc
Aliqui ne-
gant,

36. Auctor ne-
gat semper
sufficere
solam habi-
tualem vo-
luntatem.

37. Affirmat
non esse
necessariam
voluntatem
actualem.

38. 39. requiritur
voluntas
actualis.

...ntia.
...erfonas; & tamen
...fficientem unitatem
...ero, si caupo posse
...es suis hospitibus,
...advocantibus ror-
...et, cum pollet &
...facisfaceret dicitur
...ibus carnes? Quis
...convivia seu pran-
...ubiculo sit primum
...ubiculo secundum,
...putas quia caus
...conviviis carnes,
...cato? Ergò sumi-
...ribuens huic Comen-
...ente, alteri acce-
...e non unum, sed
...ala Communio
... (ut sic dicam) id
...Corporis Christi,
...mitti.
... colloquio, uno
...inatione, eandem
...entis confirmet, vel
...sufficit in Con-
...d juraverit falsò
...dicendo quoties,
...rà n. 23. sibi non vi-
...cur tres copule or-
...in eodem luxurie
...peccata; & tamen
...beant dici tria pec-
...odem calore iracu-
...ille) responderi
...deant supra eandem
...ad unum quod,
...sentibus eam alio-
...aliter distincta: so-
...lanè disparata; ut
...opula possunt ad
...dicit ad unam pro-
...ulla disparitas. Et
...levissima disparitas
...habium est (inquit
...Christus Domi-
...levi disparitate,
...erit in Confessione
...petierit autem dici
...prosequitur) nisi ob
...Doctorem, ego in
...casibus, in quibus
...um explicare eum
...m, omninò dice-
...ec ille. Quæris, qui
...? Consule præfa-
...tesa. 4. & festinè
...tenus dubites, ad
...continua-

emptorem, qui tunc fortè accessit, nec cum redit, censetur bis comedere, ut frequenter docent Theologi, agentes de jejuniis, docentes id licere in die jejunii. Sic Missa est una actio, licet sub Evangelium concione interrumpatur, & fortè dormiat celebrans inter audiendam concionem; immò intret Sacrificium, & etiam exutus vestibus orat officium diurnum, interim dum durat concio, ambulans in ambulacro, ut vidi sæpè fieri in Civitate Græcensi Archiepiscopatus Salisburgensis, & aliis in locis; nec ideo non erit unica actio moraliter. Sic unica officii recitatio est, licet inter recitandum paululum quis vel dormitaverit, vel collocutus fuerit. Potest ergo in nostro negotio censeri unicum peccatum, licet modica intercesserit abruptio actionum. Huc ulque Dicastillo.

37. Videtur aliquando sufficere voluntas habitualis.

Igitur videri posset aliquando sufficere solam voluntatem habitualem, id est, voluntatem non revocatum. Quippe in somno non videtur manere prior voluntas virtualiter, neque post somnum: alioquin Sacerdos, qui ideo dormiret, ut melius posset post somnum celebrare, quia modò non est bene dispositus, absque nova actuali intentione validè consecraret; quod tamen communiter negatur.

Unde puto, Sacerdotem qui per integram horam, quâ duravit concio, dormivisset, vi prioris intentionis hæud validè consecraturum, estò Missa maneat una actio moraliter, quia hoc pendet ab æstimatione morali hominum, illud autem ab institutione Christi, qui consecrationem Sacramenti voluit esse actum humanum, qualis non foret illa consecratio, sine nova intentione actuali vel virtuali, cum sola habitualis voluntas non sufficiat ad actum humanum; ut patet in dormiente, qui non exercet ullos actus humanos, tametsi velit habitualiter, id est, habeat voluntatem operandi non retractatam.

Igitur ad propositum nostrum, existimo non esse necessariam physicam continuationem ejusdem actionis exterioris, sed plures actiones, physicè distinctas, posse componere unam moraliter actionem peccaminosam, eò quòd omnes participant eandem malitiam finis, ad quem vel ex natura sua, vel ex voluntate operantis ordinantur, tametsi aliqua minima interruptio fiat per actionem, nullo modo dependentem ab illa voluntate operantis. Quòd maximè verum est, quando illæ actiones distinctæ, ex se non habent malitiam mortalem, sine ordine ad illum finem.

38. Quid si illæ actiones per se sint peccata mortalia?

Sed quid, si illæ actiones per se sint peccata mortalia, sine ordine ad talem finem? V.g. plura vulnera, quæ præcedunt homicidium; tactus impudici, qui præcedunt copulam &c. Hæc est secunda controversia hujus loci, ad quam Respondetur à Multis; hujusmodi actiones esse peccata numero distincta ab actu princi-

pali. Patet: quia actu principali non sublequente, specialiter in Confessione explicande veniunt, juxta communem DD. sententiam, simili modo, ac si ad talem finem non fuissent ordinate; quo casu ab omnibus admittuntur, illas actiones esse declarandas in Confessione, estò etiam actus principalis præter intentionem sublequeretur, ut vult Lugo disp. 16. de peccatis n. 556. Dicastillo disp. 9. n. 76. & Alii. Vide Dianam part. 4. tract. 4. Miscell. resol. 209. ubi tacito nomine refert Aliquem pro propria opinione.

Probat autem Dicastillo suam sententiam, quia hi tactus in eo casu non habent illam unitatem moralem cum copula, ad quam non ordinantur ex intentione expressa vel interpretativa seu indirecta operantis; & ipsi actus per se sunt peccatum: ergo si per speciem differantur malitia ab ipsa malitia copulæ, siue non, erunt distinctum peccatum saltem numero, atque adeò exprimentum. Hæc ille.

Sed contra: hi tactus in omni casu ex natura sua ordinantur ad copulam, vel ad extrinsecam pollutionem; ideo enim peccatum sunt, quia ex natura sua tendunt seu disponunt ad ulteriorem turpitudinem. Ergo qui vult illos tactus, etiam interpretativè seu indirectè vult ulteriorem turpitudinem: ergo quoadcumque hæc turpitudinem sequitur, tametsi contra expressam voluntatem tangentis, unum constituit peccatum cum illis tactibus præviis, eodem modo ac si expressè & formaliter ad illum finem fuissent adhibiti.

Hæc sententia videretur alicui (inquirit Oviado de Vitiis & Peccat. tract. 6. contr. 5. n. 63.) non omnino ratione destituta. Neque ego (ait Herincx part. 2. tract. 2. disp. 3. de peccatis Peccat. in communi n. 54.) ausim damnare eum merito suspicere, ne fortè non sit adhiberi praxi aliena: in qua non videtur esse cura inquirendi de actibus præviis, saltem in materia luxurie, an fuerint aliqui adhibiti (quod videtur tamen non rarum) non prævilo, nec intento actu principali; quasi nimirum in eo factis intelligantur, ad quem ex natura sua ordinantur, & sunt ordinariè prævii. Hæc ille.

Sed dicit aliquis: Disparitas est, quòd in uno casu sint duæ distinctæ omnino voluntates, una terminata ad tactus impudicos secundum se, altera terminata ad ipsum actum principalem: in alio autem casu solùm sit una voluntas terminata ad media propter finem siue ad finem, ut per talia media consequendum.

Respondetur: tactus impudici per hoc, quòd ordinantur formaliter & expressè ad copulam, non perdunt suam malitiam, quam habent ex natura sua, seclusa illa speciali ordinatione; sicuti perjurium non perdit suam malitiam, quam habet ex natura sua, per hoc quòd assumitur tamquam medium ad obtinendam

dam copulam. numero distinctè formaliter tamquam erunt peccata assumuntur formaliter: nam non potest dare terminis, alioquin

Cur ergo tamen physicè à copulantur, & propriè malitià copulæ v. g. ire ad talem quam) non propria, quam formaliter & ex

Si inferas: I tamquam medium di sunt in Confessione copula non sunt quia dum copulantur (quam superdam, tamquam) etiam hoc ipse, quæ ordinantur verba turpia, &

Hinc si aliquid cumstantia, v. g. citius criminis, mitto nuntium carum, &c. hæc peccata specie distinctè forent actus principalis tiam horum a conjunguntur.

Dices: si cesserint oscula plura vel pauciora peccata numerè oportet illa species, ne Confessione pauciora numerata, quam à

Respondetur: etret in opere c illud enim sol non autem operatione operantis muni sensu D peccata numer coram Deo fur componi unum omnes illi actus ad unum opus intentione pro magis ad rem propria Sacramentum ab hominendum, hominandum,

dam copulam. Ergo si tactus illi sint peccatum numero distinctum, quando non assumuntur formaliter tamquam medium ad copulam; etiam erunt peccatum numero distinctum, dum assumuntur formaliter tamquam medium ad copulam; nam sola unitas interæ voluntatis, non potest dare unitatem malitiæ actibus externis, alioquin specie aut numero distinctis.

Cur ergo tactus impudici, qui sunt actiones physice à copula distinctæ, est ad hanc referantur, & propter illam relationem inscienter malitiæ copulæ, sicuti alii actus indifferentes, v. g. ire ad talem vel talem locum; cur (inquam) non reneant vel habeant malitiam propriam, quam haberent, si ad talem finem formaliter & expressè non assumerentur?

Si inferas: Ergo tactus isti qui assumuntur tamquam medium, secutà copulà exprimentur sunt in Confessione, eodem modo sicuti si copula non fuisset secuta. Respondeo N. C. quia dum copula secuta fuit, & hæc exprimitur (quam suppono necessariò esse exprimentam, tamquam actum consummativum peccati) etiam hoc ipso exprimentur opera intermedia, quæ ordinariè sunt conjuncta, ut sunt verba turpia, oscula, tactus & similia.

Hinc si aliqua adsint extraordinariæ circumstantiæ, v. g. si induco alium, ut sit socius criminis, vel cum ex intentione adulterij mitto nuntium, qui feminam inducat ad peccatum, &c. hæc (inquam) circumstantiæ suis peccata specie distincta, particulariter in Confessione forent declaranda, quia ex notitia actus principalis nullatenus devenitur in notitiam horum actuum, qui merè per accidens conjunguntur.

Dices: fieri potest, ut copulam non præcesserint oscula, tactus & similia: item, quòd plura vel pauciora præcesserint. Ergo si sint peccata numero distincta ab actu principali, oportet illa specialiter declarare in Confessione, ne Confessarius graviter erret, plura vel pauciora numero apprehendendo peccata mortalia, quàm à parte rei fuerint.

Respondeo: sufficit quòd Confessarius non erret in opere consummativo seu completivo; illud enim solum voluit Christus explicari; non autem opera ex natura sua, & ex intentione operantis præambula (ut patet ex communi sensu DD.) sive hæc opera appellaveris peccata numero distincta, sicut in re ipsa & coram Deo sunt; sive dixeris ex illis omnibus componi unum consummatum peccatum; quia omnes illi actus multi vel pauci, ordinantur ad unum opus consummandum, & ex illius intentione procedunt; quæ est consideratio magis ad rem moralem pertinens, ac proinde propria Sacramento Confessionis, quòd, utpote ab hominibus administrandum & suscipiendum, hominum existimationi fuit accommodandum, ne alioquin, si apices physicos

sequi oporteat, onus fiat importabile, & merito vocari possit (quod absit) carnificina conscientiarum.

Igitur (ut bene notat Suarez hic disp. 22. sect. 5. n. 24.) sicut unitas numerica etiam in actionibus vel qualitatibus non est semper ejusdem rationis vel æqualis: nam aliquando est ex simplici entitate, aliquando ex collectione plurium cum aliqua artificiosa compositione: ad hunc itidem modum in presentibus omnes illæ actiones censentur esse partiales, & componere unum moraliter peccatum, quia omnes ordinantur ad unum consummatum opus; ordinantur (inquam) ordinatione morali absque opposita interruptione, ut suppono.

Hinc etiam plures tactus inhonesti, etsi non ordinentur ad copulam, tamen si fiant successive absque notabili interruptione, in morali estimatione censentur unum peccatum; & sufficit dicere: *Habui tactus inhonestos.* Idem est de osculis & turpibus verbis. Item de pluribus ictibus seu verberibus, pluribus verbis contumeliosis &c. ita communiter DD.

Sed numquid etiam tactus consequentes copulam, unum sunt peccatum cum ipsa copula, ut hæc expressa in Confessione, illi non debeant specialiter declarari? Respondeo: si tactus ejusmodi sint, ut disponant ad secundam copulam vel mollitiem (sicuti fieri potest, maxime si ad istum finem assumantur) indubie erunt distinctum peccatum vel numero, si disponant ad secundam copulam; vel specie, si ad mollitiem. Hinc si per accidens secunda copula vel extraordinaria pollutio non sequeretur, tactus hujusmodi distinctè forent declarandi in Confessione: ut patet ex dictis.

Atque ut ad istum finem non assumerentur, equidem existimat Suarez supra n. 26. non componere unum peccatum cum copula præcedente: quia neque sunt partes prioris actus consummati, neque ex natura rei ex illo sequuntur, ut propterea censerentur quasi proprietates consequentes, & in illa virtute inclusa: sed reverà (inquit) adjunguntur ex malitia ipsius operantis; & ideo neque sufficienter explicantur, consistendo simpliciter unum fornicationis actum; nec reverà sunt una & eadem fornicatio cum præcedenti, sed potius sunt nova fornicatio inchoata. Hæc ille.

Contrarium docet Lugo disp. 16. n. 553. cum Aliis, quos citat; & ommissis aliis rationibus, probat n. 554. quia tactus illi non afferunt malitiam specie diversam, & aliunde habent connexionem talem & tantam cum præcedenti peccato, ut possint facere unum actum completum: sunt enim quasi complementum copulæ & delectationis præcedentis.

Nec obstat (inquit) quòd dicebat Suarez, quia neque ex intentione agentis, neque ex natura sua ordinantur semper ad copulam sequentem;

43. Unitas numerica etiam in actionibus vel qualitatibus non est semper ejusdem rationis.

44. An tactus consequentes copulam debeant ex primi in Confessione

Affirmat Suarez.

45. Negat Lugo.

41. Plus in actu non exprimitur, quando copula adhibetur, nisi per se, non per accidens.

42. Objection.

Solutio.

sed sunt mali & turpes, quatenus in se continent approbationem & delectationem de copula præcedenti, & quatenus asserunt talem delectationem veneram, quæ in seipsa prohibita est: quia sicut prohibetur delectatio pollutionis propter bonum prolis (si enim licita esset illa delectatio, non curarent homines de Matrimonio) sic prohibetur à natura ipsa delectatio tactus lascivi: quia si ea saltem licita esset, minus curarent homines de Matrimonio & de prole generanda. Hactenus Eminentissimus.

Sed displicet nobis hæc doctrina; quia (ut ex alibi dictis constat) omnes tactus inhonesti ex natura sua semper ordinantur proximè vel remotè ad copulam sequentem, vel extraordinariam pollutionem; & ideo præcisè prohibiti sunt.

46.
Consentit
Arriaga,

Meliùs dicimus (inquit Arriaga disp. 34. nu. 26.) eos tactus sive ante copulam sunt, sive post illam, facere unum quid cum ipsa, seu unam speciem integram, sicut ex dispositionibus, essentia & passionibus fit unum quid in genere physico; ac proinde non esse necessariò declarandos. Addo, moraliter illos semper intervenire, ac proinde ex hoc ipso capite non esse necessariò illos declarare: quia id ipsum supponitur à Confessario.

eum aliqua
limitatione.

Addiderim tamen, si notabili interposita morula haberentur, vix posse negari obligationem illos declarandi, quia reverà jam non faciunt unum quid cum copula. Hoc ipsum dico de delectatione purè intrinseca, quæ de copula immediatè præcedente aut futura haberi posset, illam scilicet per modum passionis aut dispositionis facere unum quid cum ipsa copula. Hucusque Arriaga.

47.
Judicium
Austoris.

Placet, quod ait, (quos tactus proximè consequentes copulam (dommodò tamen leviores sint, & non disponant proximè ad novam copulam, aut extraordinariam pollutionem) ordinariè intervenire, ac proinde ex hoc capite, estò forent peccata specie vel numero distincta, non esse necessariò illos declarare, quia id ipsum supponitur à Confessario. Quare non solent Confessarii de hoc esse solliciti, nec penitentes se de hoc acusare.

Et idem est de delectatione purè intrinseca. Dico: *Purè intrinseca*: nam si laudaret se ipsum de copula præterita apud alios, non dubito quin de novo peccaret, & in Confessione hoc peccatum deberet declarare: quia talis laus non est ordinariè conjuncta; adeoque nullatenus à Confessario supponitur tamquam passio copulæ præteritæ.

48.
An qui non
restituunt
rem alienam
per integrum
annum

Sed pergamus ad alia, & videamus, si ex dictis bene sequatur: ergo qui non restituit rem alienam per integrum annum, non peccat nisi unijco peccato, estò in eo anno sæpius

repetat, & multiplicet voluntates non restituendi; quod est planè absurdum. Sequitur autem probatur: quia illud peccatum semper continuatur in illa exteriori omissione debiti restitutionis.

Respondetur: quamvis ommissio illa exterior semper duraverit, equidem non semper fuit peccatum actuale; sed tunc solum, quando fuit actualiter, vel saltem virtualiter liberarum. Jam autem non sufficit ad continuationem seu unionem plurium voluntatum, quòd maneat aliquis effectus prioris voluntatis, sed oportet permaneat aliquis liber effectus, qui à priori voluntate non tantum sit peccatum habituale, sed etiam actuale. Ita docet Suarez supra n. 31.

Patet (inquit) in communi exemplo de illo, qui dedit venenum alteri ad interficiendum illum: non enim actu peccat, quando venenum actu operatur; nam interim potest omnino cessare à tali voluntate, immò & veram penitentiam talis peccati agere. Non ergo satis est, quòd effectus denominetur voluntarius, quia ex libera voluntate processit; sed oportet, ut ex libera voluntate procedat.

Unde quoad hoc eadem ferè proportionalis est ratio de actione, & de omissione: solum est aliqualè discrimen; quòd quia ommissio per se non requirit positivum influxum, facilis durat sine ullo actu vel attentione interiori inter dum verò potest etiam actus exterior continuari cum tanta distractione & inadvertentia naturali, ut actus reverà jam hic & nunc non fiat liberè & humano modo; & tunc illud satis non erit ad continuitatem vel unitatem peccati. Hæc ille.

Consequenter docet; voluntatem non restituenti interrupti omnibus modis, quibus interruptitur qualibet alia voluntas peccatimiosa, putà per actualem cessationem à voluntate retinendi rem alienam, sive per somnum, sive per distractionem naturalem, aut occupationem circa alia, sive per contrarium propositum restituendi. Unde cum postea occurrente memorià restitutionis; homo repetit voluntatem non restituendi, peccatum multiplicat.

Secundò multiplicatur hoc peccatum per externum usum rei restituendæ, repugnantiem restitutioni seu dominio alterius, utputà per consumptionem aut deteriorationem, quæ fur redditur impotens ad restituendum.

Tertiò, quando per aliquod tempus cessat debitum restituendi, vel intercedit exculatio sufficiens, & postea iterum urget obligatio, & resumitur voluntas non restituendi.

Verùm enim verò hæc doctrina quamvis tutissima sit, equidem non recipitur ab omnibus, & quoad omnia tamquam necessaria, vide

videre poteris resol. 58. ubi tentiam Petri cap. 4. nu. 9. non committit antiquum, quod injustè retineat; pius interim officium etiam sæpius retinendi, dum eius proponat positio habeat at

quam am-
plius lego.

Hanc sententiam sput. 16. nu. 54. potentiam intentionem (inquit) quando distrahit restituendi promagis interrumpt vel distractio in effectu post eam eadem sit vertentia, jam tentionis à voluntate. Hæc ille.

51.
Respondetur
autem ad
hanc legem.

Sed facile retinendum & distractum in effectu cunctò, imposter tempore peccationem, cessionis adhuc terialiter mala sufficienter liber quamvis pro illicita. At verò na advertentibus, idque in omisso restituendo est mala, neque peccatum; ergo interruptitur somnum aut di

Concedo in effectu positivum aut distractam malam tam parvam somnum, ut inter. Enimvero inimici mei, augeo incendiis finem; existim cum peccatum

52.
Legem non
sunt uni-
cum peccatum
non nisi in-
terruptio sit
nova.

Neque Cat cum peccatum fuerit per aliquam potentiam. Si tem tui inimic diversitas ad lo tempore dam

videre poteris apud Dianam p. 1. tract. 7. resol. 58. ubi supponit probabilem esse sententiam Petri à Navarra de Restitut. lib. 4. cap. 4. nu. 9. & Aliorum asserentium, plura non committi peccata, sed tantum continuari antiquum, quamvis uno anno vel pluribus injustè retineatur res aliena, etiamsi fortè sæpius interim offeratur occasio restituendi, aut etiam sæpius renovetur propositum non restituendi, dummodò tamen penitentia ductus proponat restituere, & postea mutato proposito habeat animum non restituendi.

Hanc sententiam amplectitur Lugo disput. 16. nu. 549. quantumvis etiam per impotentiam interrumpatur facultas restituendi nam (inquit) etiam quando dormis, aut quando distraheris, habes verè impotentiam restituendi pro tunc; ergo impotentia non magis interruptit peccatum, quàm somnus vel distractio: hæc autem non interruptit in effectu positivo; ergo nec in negativo, cum eadem sit ratio: siquidem redeunte advertentiâ, jam verè pendet actu negatio restitutionis à voluntate, sicut continuatio incendii. Hæc ille.

Sed facile responderet Suarius, Primò, somnum & distractionem interrumpere peccatum tam in effectu positivo, quàm negativo. Secundo, impotentiam restituendi magis interrumpere peccatum, quàm somnum & distractionem, quia tempore somni & distractionis adhuc manet illa externa omisso materialiter mala, immò secundum Aliquos sufficienter libera, ut imputetur in peccatum, quamvis pro illo tempore non augeatur malitia. At verò quando in vigilia & cum plena advertentiâ restitutum est furi impossibilis, idque inculpabiliter, jam amplius illa omisso restitutionis nequidem materialiter est mala, neque ullo modo imputari potest in peccatum: ergo per talem impotentiam magis interrumpitur prior voluntas mala, quàm per somnum aut distractionem.

Concedo itaque, eandem esse rationem effectus positivi & negativi; sed nego, somnum aut distractionem non interrumpere voluntatem malam in effectu positivo, nisi fortè tam parva sit distractio, aut tam modicus somnus, ut in moralibus pro nihilo reputetur. Enimverò si vespere accendo segetem inimici mei, & manè post somnum rediens augeo incendium, & ita prosequor usque ad finem; existimas, quia tota illa actio erit unicum peccatum?

Neque Cardinalis id asserit; sed ut sit unicum peccatum, requirit ut interruptio facta fuerit per aliquas breves distractiones vel impotentias. Si accendas (inquit ille) segetem tui inimici, & applicato igne paululum divertas ad loquendum cum famulo, quo brevi tempore damnum sequitur necessario, cum

propter distractionem illud non posses actu impedire; immò neque etiam non distractus posses omnimò jam impedire: deinde verò redis ad opus & auges incendium, & ita prosequeris usque ad finem; licet sæpius interrupta fuerit per aliquas breves distractiones vel impotentias. Hæc ille.

Addit ibidem Eminentissimus n. 5° 1. nec ipsam revocationem seu interruptionem voluntatem contrariam fortasse impedire, quando unitatem moralem actionis & peccati. Exemplum ponit in eo; qui die jejunii cessat in fine prandii cum proposito non comedendi plus; sed statim antequam è mensa surgat, assertur aliud ferculum, de quo potest adhuc comedere, quia continuatio illa ratione loci & temporis sufficit, ad continuandum illud prandium, non obstante brevi illà voluntate contrariâ. Cur ergo non poterit idem contingere in unitate peccati? Si aliquis v. g. die jejunii comedat carnes in prandio, & in fine prandii, cum animo nihil plus comedendi videat afferri novum ferculum carni, & comedat ex illo, tunc certè sicut continuatur moraliter prandium, sic continuatur moraliter idem peccatum; nec necesse erit in Confessione dicere, se bis comedisse carnes, non obstante illà brevi voluntate, quæ intercesserat non plus comedendi. Hæc ille. Quæ similiter applicat ad injustam læsionem & ad peccatum retentionis seu omissionis restitutionis.

Ex quo apparet manifestè, quàm ambigua sit, quæ pendet à nostra æstimatione; quia unus æstimat hoc, alius aliud, unusquisque prout affectus est. Malumus stare iudicio & æstimationi communi, quàm unius particularis. Commune autem iudicium est, eum, qui comedit carnes die jejunii, & penitentia ductus mutat suam voluntatem, si statim resumat priorem voluntatem, & iteratò comedat carnes, in Confessione debere dicere, se bis comedisse carnes, si verum est (quod puto) quancumque comestionem esse prohibitam.

Dicatur prandium unum vel multiplex, prandium refert, cum ab unitate prandii non dependeat unitas peccati, nisi velis omnia peccata, quæ fiunt in uno prandio, esse unum peccatum, quod plus quàm absurdum est. Quòd ergo prandium illud sit unum, provenit ex voluntate Ecclesie, quæ indubiè potuit talem interruptionem seu discontinuationem pro nihilo reputare, propter moralem propinquitatem: de hac autem voluntate respectu peccati comestionis carni, sic interrupta per contrariam voluntatem, nobis non satis constat.

Deinde quòd prandium sit unum vel multiplex, non pendet ab intentione unius ex comeditibus, sed potius ex unitate loci & tempo-

53. Docet forte nec interruptionem per voluntatem contrariam impedire ali-

54. Opposita sententia est communis.

55. Potest quia in uno prandio bis tempo-

voluntates non rell...
absurdum. Sequi...
peccatum semper...
tori omissione delib...
is omisso illa exte...
quidem non semper...
tunc solum, quin...
item virtualiter libe...
icit ad continuatio...
voluntatum, quod...
rioris voluntatis, sed...
s liber effectus, qui à...
um sit peccatum ha...
le. Ita docet Suarez.

Item...
quam am...
lego.

51. Respondet...
ad prob...
rationem...
lego.

voluntatem non re...
bus modis, quibus...
ia voluntas pecc...
cessationem à pro...
nam, sive per som...
em naturalem, aut...
ive per contrarium...
nde cum postea oc...
onis, homo repe...
endi, peccatum mul...

52. Lugo non...
sunt pecc...
tam nisi in...
terruptio sit...
brevis.

50. Secundo...
tem 199...
videre

comedere
senties.

temporis. Unde ex hoc, quod unus surgat è
menſa & noli amplius comedere, aliis manen-
tibus in menſa & comedentibus: non ſolvitur
unitas illius prandii; ac proinde rediens ad
menſam qui diſceſſerat, redit ad idem pran-
dium, quod per ipſum reſeſſum non fuerat
diſſolutum. Quid ergo mirum, ſi moraliter
non cenſeatur bis prandere? Et per conſe-
quens non cenſeatur frangere jejunium, quod non
prohibet niſi duplex prandium? At verò pro-
hibet ſingulas comeſtiones carnum, quæ uti-
que ſingularitas non pendet ex ſingularitate
prandii, quali in uno prandio non poſſit aliquis
bis comedere carnes.

Quid ſi enim aliquis in principio prandii
comediffet carnes, & correptus à convivis mu-
gatâ voluntate carnes curâſſet auferri; putas,
ſi poſt unam aut alteram horam in fine prandii
ruſſum præciperet carnes apponi, & iteratò
comederet; exiſtimas (inquam) talem ſemel
tantum comediffet carnes, eò quòd comederit
in uno prandio? Non potes prudenter exiſti-
mare. Ergo prandium poſſet eſſe unum, eſtò
comeſtio carnum non ſit una.

Sed quid immoror rei tam claræ? Libet
proponere quæſtionem magis controverſam.
Utrum in eodem actu poſſint eſſe plures mali-
tiæ ſolo numero diſtinctæ? Reſponſio erit

CONCLUSIO III.

In eodem actu phyſico poſſunt
eſſe plures malitiæ, ſolo nu-
mero diſtinctæ, ut tales in Con-
feſſione explicandæ.

56.
Sotentia
Lugonis
non eſſe ex-
plicandas
plures ma-
litiæ nume-
ro in eodem
actu.

Ado ultimam particulam: *Ut tales in
Confefſione explicandæ*, contra Lugonem
diſp. 16. n. 134. ubi ſic ait: licet in peccato,
habente plures malitiæ ſpecie diverſas, debeant
omnes explicari, non ſequitur idem in pecca-
to, habente plures numero diſtinctas. Ratio
differentiæ eſt: quòd in primo caſu non ex-
plicaretur diſtinctè tota ſpecies illius pecca-
ti, ſi aliqua malitiæ ſpecifica illius taceretur.
Cum autem debeant explicari diſtinctè om-
nia peccata quoad ſuam ſpeciem, conſe-
quens eſt, quòd debeant explicari diſtinctè omnes illæ
malitiæ ſpecie diverſæ.

At verò in ſecundo caſu, etiam non ex-
plicatâ diſtinctè totâ malitiâ individuali illius
peccati, explicatur illud numero peccatum,
quoad ſuam ſpeciem diſtinctè, & conſe-
quens eſt, quòd differentiâ numericam: quod ſuffi-
cit ad ſatisfaciendum præcepto Confefſio-
nis, cum nullum peccatum maneat non expli-
catum quoad ſuam ſpeciem, & aliunde dicatur
totus numerus peccatorum, licet non totus

numerus malitiarum, de quo explicando non
invenimus aliquod præceptum. Hucusque
Eminentiffimus.

Sed abſque ſolido fundamento contra tor-
rentem Doctorem, & ideo non audiendus.
Inveniuntur quidem Alia, qui docent, præ-
cipuum reſpectum unius actûs, v. g. unius
occiſionis ad perſonas diverſas, v. g. tres
homines occiſos, non debere neceſſariò ex-
plicari; ſed hi conſequenter tenent, illum
præcipuum reſpectum unius actûs ad diver-
ſas perſonas, non multiplicare malitiæ nu-
mero in illo uno actu, deinde circumſtan-
tias notabiliter aggravantes non eſſe neceſſariò
declaran-
das in Confefſione: nemo au-
tem invenitur, quod ſciam, præter Logo-
nem, qui admittit multiplicationem nume-
ricam malitiarum in eodem actu, & negat
obligationem eas declarandi in Confefſione.

Reverà ſi Tridentinum probat malitiæ ſpecificas,
quæ plures inveniuntur (ſecundum
Omnes) in eodem actu phyſico, eſſe diſtinctè
explicandas; neſcio quare non idem probet de
malitiis numericis, cum iſdem planè verbis
præcipiat explicationem ſpecificæ & numeri-
cæ malitiæ ſeſſ. 14. c. 5. ibi: *Conſtat enim Sa-
cerdotes iudicium hoc incognitâ cauſâ exercere non
potuiſſe, neque equitatem quidem illos in penis in-
iungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere dimiſiſſet, &
non potius in ſpecie ac ſigillatim ſua ipſi peccata de-
claraffent.* Et can. 7. *Si quis dixerit, in Sacra-
mento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſa-
rium non eſſe iure divino conſtituti omnia & ſingula
peccata mortalia &c. anathema ſit.*

Si Eminent. illa verba expendiſſet, ſicuti
ipſis invenit præceptum diſtinctè explicandi
omnes malitiæ ſpecie diverſas, quæ ſunt in
eodem actu phyſico, pariter inveniret præ-
ceptum, explicandi diſtinctè omnes malitiæ nu-
mero diſtinctas, quæ ſunt in eodem actu phy-
ſico. Vel ſi illa verba intelligi poſſint de con-
fuſa explicatione ſingulorum peccatorum ſeu
malitiarum ſolo numero diſtinctarum, cur non
etiam de conſuſa explicatione omnium pecca-
torum ſeu malitiarum ſpecie diſtinctarum?

Et verò ſi poſſit explicari totus numerus
peccatorum, licet non totus numerus malitiarum;
cur itidem non poſſit explicari tota ſpecie
peccati, licet non tota malitiæ ſpecifica?
Vel ſi non explicatur diſtinctè tota, id eſt,
omnis ſpecies illius peccati, ſi aliqua malitiæ
ſpecifica illius taceretur; dico ſimiliter, non
explicari diſtinctè totum, id eſt, omnem nu-
merum peccatorum, ſi aliqua malitiæ nume-
rica illius taceretur.

Nonne plures malitiæ ſpecificæ repetæ in
eodem actu phyſico conſtituunt plura ſpecie
peccata, formaliter ſeu moraliter loquendo?
Quare ergo conſimiliter plures malitiæ nume-
ricæ repetæ in eodem actu phyſico non con-
ſtituunt plura numero peccata formaliter ſeu
moraliter.

peccata
formaliter

moraliter loqu
malitiæ repetæ
conſtituet form
unicum numero
mus Concluſio

Sicut ergo
plicare diverſo
eamdem numero
tio ipſius malitiæ
ſufficit explicari
participat plure
diſtinctè declara
peccatum form
ter Sacerdotes
jungere. Igitur
merum actuum
catorum quâ ta
manifeſtè: qui
neque quoad ſ
rum, eſt explici
Omniſibus admi

Reſpondeo
ter ad præ-
cipuum con-
cluſionem

Quantum ad
Lugo ſuprà n.
fundatur in ſen
eodem actu m
allerunt circum
gravantes, non

60.
Concluſio
ſumptiſſi-
ma.

Hæc itaque
jectâ, diligente
eodem actu pl
tiæ ſolo numero
aſſumat: & ſi
ſunt; v. g. ſi o
plures homines
pluribus perfor
meliâ afficiat
ſeminas, aut for
co verbo aut
trahendo ad hæ
mel habuerit an
per totam Quac
cium divinum
in his & ſimi
phyſico eſſe pl
ſtinctas, juxta
jectorum, ſeu
ſunt malitiæ nu
ictu, quot ſunt
occiſiones hom

61.
probatu

Ratio: qui
non conſumms
occiſionis, ſum
tum & volunta
virtutis oppoſi
ro diſtinctæ in
ro occiſiones h
ſpecificæ, quo
num; v. g. ſi u
& Sacerdotem
ictu reperitur
utraque exprin